

Оттеглянето на тв канали от безплатния ефир

1:0 за пазара срещу монопола

Евентуални нови опити да се наложи държавно избран господар на тв пазара нямат никакъв смисъл

Ако някога сте се съмнявали в максимата „Не ритай срещу пазара“, спрете. Никой не е по-голям от пазара. Дори монополът за щастие. Доказват го и последните събития около цифровизацията. След като държавната машина направи всичко възможно да осигури монопол на банкера Цветан Василев върху безплатното цифрово тв излъчване, схемата се срути по чисто пазарни причини. Оказа се, че тарифите, които монополистът НУРТС наложи на телевизиите, за да разпространява каналите им, са твърде високи, а ефект от безплатния ефир няма или е маргинален – гледаемостта на предаванията почти не помръдна. И след като не им носи пари под формата на повече зрители и съответно – по-добри позиции пред рекламодателите, някои телевизиите решиха да се откажат от услугата.

Засега става въпрос само за два, и то не основни канала на bTV (виж стр. 47). При положение обаче, че големите тв групи в страната са две, разбирателство между тях да „слязат“ от платформата на мултиплекса изобщо не трябва да се изключва. А дори и това да не се случи – със седем канали при капацитет на мрежата 70 операторът се оказва губещ, а монополът му върху безплатния ефир – кух като „тръбата“ му за разпространение. С една дума – сметките на собственика на мултиплекса излизат криви. Просто защото пазарът го надигра. Оказа се, че при близо 80% проникване на платената телевизия сред населението, тарифи сред най-ниските в Европа, конкуренция от над 250 доставчика и ежедневно валящи оферти, просто никой не обърна особено внимание на новото предложение: нула лева за няколко канала. Даже държавно финансираната реклама, повтаряна до посиняване, не свърши работа.

При това положение няма никакъв смисъл от нови опити НУРТС да бъде наложен насила като играч на тв пазара. Защото резултатите от една пазарна война могат да са още по-лоши за губещите.

Дупка в ефира

Освен че е неизгоден за самите телевизиите, сегашният бизнес модел на цифровизацията явно е неефективен и за самия мултиплекс

Има едни моменти, в които нещо не върви, ама никак. Откъдето и да го погледнеш, е зле. Като ден, в който те уволняват, разболяваш се и те обират на улицата. Докато през цялото време разправяш наоколо, че няма проблеми и си повтаряш "мисли позитивно" – например, че поне вкъщи всичко е наред. И така – до вечерта, когато завариш жилището си наводнено. Горещо-долу такава ситуация се разиграва от известно време с цифровизацията. Тя тръгна със скандал, с предизвестен монопол на компании, свързани с банкера Цветан Василев върху мултиплексите, с компрометирани в зародиш търгове, после Европейската комисия започна дело срещу България заради всички тези пороци, после цялата работа технически се отложи, после се оказа, че вместо 70-80 безплатни канала мултиплексът излъчва по-малко от 10. През цялото това време управляващите отричаха всички проблеми и се успокояваха, че ако не друго, то цифровизацията поне я има – половинчата, неводеща до нищо за телевизионния пазар, скандална, но налична. И като такава, може да бъде отчетена като официално

приключена с успех. И така – докато се оказа, че в и без това крехката структура на този бутафорен успех се появяват съвсем видими дупки: една от телевизиите, качени на мултиплекса, реши да отдръпне част от каналите си. Засега тези канали не са основните, тоест дупката не е прекалено голяма. Причините за появата ѝ обаче са по-важни. Защото, ако се окажат валидни и за останалата част от "пълнежа", има реален шанс и той да си отиде и цифровизацията да се превърне в съвсем очевиден провал.

+1 или -2

"БТВ медиа груп" е поискала от Съвета за електронни медии (СЕМ) да прекратят индивидуалните лицензи за цифрово излъчване на нишовите ѝ канали Ring.bg+1 и bTV Lady+1, се разбра в четвъртък. Както председателят на СЕМ Георги Лозанов, така ѝ самата медиа отказаха да потвърдят официално информацията. Лозанов – с аргумента, че не е упълномощен да назовава името на телевизията. bTV – с обяснението, че става въпрос за търговски взаимоотношения, които принципно не коментира. На интернет сайта на СЕМ обаче официално е записано, че предстои регулаторът да обсъжда искане именно от "БТВ медиа груп" за отмяна на цифровите лицензи на тези два канала. Причините bTV да поиска сваляне на свои програми от цифровата платформа обаче принципно не може да са безброй и най-логичната от тях е, че излъчването им там не носи ползи на фона на плащаните такси. Основната разлика между платеното разпространение на тв сигнал и безплатния за потребителя ефир, опериран от мултиплекс, е, че в първия случай сателитният или кабелен доставчик плаща на телевизията за съдържанието ѝ, докато във втория тя дължи такса на собственика на цифровата платформа за същото.

Логично, след като пък създателите на съдържание не са длъжни да сключват договори с мултиплекса, ако го направят – те ще очакват ефект под формата на по-голяма гледаемост. И ако такъв липсва – биха се отказали.

Дали случаят сега е точно такъв – вероятно ще се разбере идната седмица. От старта на цифровизацията bTV разпространява две от програмите си на мултиплекса: основният канал bTV и специализираният bTV Action. От края на януари 2013 г. ръководството на медиата реши да излъчва през цифровата мрежа и bTV Lady+1, а от октомври 2013 г. – и Ring.bg+1 (+1 означава, че тв програмата се предава с един час по-късно спрямо платените платформи). От юни 2013 г. медиата излъчва цифрово и новосъздадения развлекателен Novella.

От bTV не обясниха какво е наложило решението за спиране на цифровото излъчване на bTV Lady и Ring.bg. Показателно е обаче, че в данните на нито една от двете пийпълметрични агенции, които измерват зрителския интерес (ГАРБ и Mediaresearch) няма знак гледаемостта на каналите да се е променила съществено след като те са качени на мултиплекса. Според данните на Mediaresearch пазарният дял на bTV Lady (разпространявана през кабел и сателит) е 0.8%, което ѝ отрежда 18-то място по гледаемост в топ 20 на телевизиите през февруари тази година за аудиторията на възраст 4+ и 18-49, а делът от аудиторията на Ring.bg е 0.3% и каналът никога не попада в топ 20.

За да е оправдана таксата, която bTV плаща на мултиплекс оператора за излъчването на Ring.bg+1 и bTV Lady+1, медиата трябва да е постигнала положителен ефект от него под формата на повишена аудитория, която да продаде на рекламодателите. Такава информация не се потвърждава от проучването на пазара, което "Капитал" направи. Тоест до момента bTV е давала пари за услуга, от която няма реална финансова полза и вероятно затова иска прекратяване на двата цифрови лиценза.

Аритметика на провала

Освен че е неизгоден за самите телевизии, сегашният бизнес модел на цифровизацията явно е неефективен и за самия мултиплекс – "НУРТС диджитъл". Според отчета на компанията-майка "НУРТС България" (контролирана от мажоритарния собственик на КТБ Цветан Василев) за 2013 г. при 51.93 млн. лв. приходи за годината дружеството има 7.68 млн. лв. загуба. Факт е, че за момента от тези числа не могат да се вадят генерални изводи по две причини. Първо – мултиплексът е инвестирал за мрежата си през тази година. И второ – приходите на компанията за периода са смесица от такси за аналогово и цифрово излъчване, а първото спря от 1 октомври.

Въпреки това е очевидно, че при капацитет на мрежата за разпространение на 70-80 канала и реална запълняемост от девет програми, за ефективност трудно може да се говори. Поне за момента не е станало известно и да има намаление на тарифите за цифрово излъчване, за да се повиши интересът на телевизиите към платформата. Макар че таксите са търговска тайна, някои от тях все пак са публична такава. Според източници на "Капитал", за излъчването на bTV таксата е 2.5 млн. лв. на година, а за bTV Action – 2 млн. лв., като тези суми са след направена отстъпка на медиата. Не е ясно каква е била таксата за излъчването на bTV Lady и Ring.bg, но пък се знае, че "коричната" оферта към bTV за излъчване на три нейни канала без отстъпките е била 15 млн. лв. годишно.

По информация от "НУРТС диджитъл" компанията е изградила две мрежи (мултиплекса). Едната разпространява само един канал – "Bulgaria on Air". Другата – седем: bTV, bTV Action, "Ринг.БГ+1" и "bTV Lady+1" (каналите на "БТВ медиа груп"), "Нова телевизия" и "Диема фемели+1", (каналите на "Нова бродкастинг груп"), "TV 7", и "News 7". В същото време в регистъра на СЕМ има регистрирани за излъчване по цифров ефир общо 30 програми на 22 компании. Дупката е видна и "НУРТС диджитъл" го признава: "Капацитетът на една мрежа се използва ефективно тогава, когато е изцяло зает", казаха от мултиплекс оператора преди време пред "Капитал". Същото обясни и изпълнителният директор на компанията Свилен Попов. В отговор на въпроса кога бизнес интересът на компанията ще е защитен той отговори: "Когато се осигури съдържание за запълване капацитета на двете мрежи." Очевидно това време не приближава.

Сега на дневен ред е дали държавата ще се намеси по някакъв начин. "Използвам случая да бия тревога, че е възможно да се породят проблеми във връзка с цифровизацията", заяви преди дни председателят на Комисията за регулиране на съобщенията Веселин Божков, повдигайки въпроса за дискусия по евентуалното въвеждане на понятието must-offer за телевизиите, след като е въведено такова must-say за мултиплексите. С две думи – това би означавало телевизиите да бъдат длъжни да предложат канали за цифровия безплатен ефир, след като сами и яростно се бориха за лицензи за достъп до него. Подобно развитие би изправило създателите на съдържание пред ситуация, от която едва ли ще са доволни. За него обаче засега е твърде рано да се говори. При сегашните нива на конкуренция между двете основни ТВ групи малко вероятно е и една от двете да се оттегли от мултиплекса с основния си канал. Тоест малко вероятно е отворилата се дупка да се разшири много. Но на пазар с малко основни играчи всичко е възможно – понякога и монополът може да бъде изненадан.